

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
postmottak@kmd.dep.no

Vår fil: B20-CL-Høring valgloven
Vårt Arkiv: 20 – Høringer
Saksbehandler: Cato Lie

Oslo 11. september 2020

Høringsvar – Forslag til endringer i valgloven, valgforskriften og forskrift om valg til Sametinget

Vi viser til høring datert 29. juni 2020 om forslag til endringer i valgloven, valgforskriften og forskrift om valg til Sametinget. Vi viser videre til presentasjonen FFO sammen med Norges Blindforbund holdt for Valgløutvalget 29. august 2018, hvor blant annet rutiner for bistand under stemmegivning for velgere med behov for assistanse ble nevnt som en av de store utfordringene sett fra vårt ståsted.

1. Innledning

For mennesker med funksjonshemning og kronisk sykdom er et universelt utformet samfunn en grunnleggende forutsetning for å kunne leve likestilte, gode og selvstendige liv, der de kan delta på alle samfunnsområder – skole, jobb, fritidsaktiviteter og et aktivt sosialt liv med venner og familie. Vi mener også at det er helt grunnleggende at alle skal kunne delta i demokratiet på en likeverdig måte. Imidlertid er det dessverre store kvalitetsforskjeller i norske kommuner rundt gjennomføringen av valg. Vi er kjent med at flere kommuner ikke vurderer valglokalenes tilgjengelighet i forkant av valg. Dette mener vi er svært uheldig.

Vi får også mange tilbakemeldinger på at valgmedarbeidere har for liten kunnskap om lovverket. Det fører til at mange ikke får stemt fordi de blir avvist. Vi har i mange år kjempet for en innføring av elektroniske valg og at velgere med behov for assistanse selv må kunne velge hvem som skal bistå dem under stemmegivningen.

2. FFOs synspunkter

- FFO støtter forslag om å gi funksjonshemmede rett til å selv velge hvem som skal assistere dem ved valg.
- FFO støtter forslaget om å avvikle kravet om at funksjonsnedsettelsen må være alvorlig.
- FFO mener at opplæringen av valgfunksjonærer i lovverket må forbedres.

3. FFOs vurderinger

FFO mener at det er mange hindringer som står i veien for at alle kan utøve sine demokratiske rettigheter og plikter på en god måte. For at denne situasjonen skal bedres må valglokaler og

lokaler for politiske møter være tilgjengelige, og det må legges til rette for å tilby tolketjenester og annen bistand i forbindelse med politiske møter. Dette er grunnleggende. Videre har vi lenge kjempet for at velgere med behov for assistanse selv må kunne velge hvem som skal bistå dem under stemmegivningen og at opplæring av valgfunksjonærer om lovverket må styrkes.

Vi er derfor glade for at Valglovutvalget foreslår at velgere med behov for assistanse selv skal kunne velge sin ledsager i valgavlukket. Det mener FFO er et viktig skritt i riktig retning og vi er glade for at departementet støtter forslaget om å gi funksjonshemmede en rett til selv å velge hvem som skal assistere dem ved valg, uten at valgfunksjonær er med inn i valgavlukket. Dagens lovgivning, som krever at valgfunksjonæren er med inn i avlukket, mener vi er en trussel mot den enkeltes rett til et fritt, hemmelig og verdig valg. At det foreslås å gjennomføre dette allerede ved kommende stortingsvalg er vi svært glade for.

Som departementet skriver i høringsnotatet er dagens lovverk i strid med CRPD artikkel 29 bokstav a. Konvensjonen er tydelig på at funksjonshemmede selv skal få bestemme hvem som skal hjelpe dem med å stemme ved valg. Det er derfor svært positivt at departementet har vurdert lovverket opp mot CRPD, og konkludert med at valgloven må endres.

Vi støtter videre forslaget om å avvikle kravet om at funksjonsnedsettelsen må være alvorlig, da dette ikke er klart definert. Det er den enkeltes assistansebehov, ikke alvorlighetsgraden av funksjonsnedsettelsen, som bør være bestemmende for hvorvidt man har rett på bistand ved valg. Vi vil understreke at utfordringen ikke bare ligger i lovverket, men også praktiseringen. Mange valgfunksjonærer har for dårlig kunnskap om hvordan valget skal gjennomføres, inkludert adgangen til å velge ut en hjelper selv. Det trengs derfor grundig opplæring av valgfunksjonærer i det nye lovverket, særlig når det er valgfunksjonærene selv som skal vurdere om den enkelte velger har rett på assistanse.

Vi vil avslutningsvis bemerke at det er et underliggende problem at valglokaler, stemmeprosedyrer og valgmateriell ofte er utilgjengelig og dårlig tilrettelagt for personer med funksjonsnedsettelse. At interesseorganisasjoner får anledning til å bidra aktivt til å rette på dette, mener vi er svært viktig. Vi mener at dersom flere valglokaler var godt tilrettelagt for alle, ville færre funksjonshemmede hatt behov for å ha med seg assistent inn i valgavlukket i utgangspunktet. Vi mener derfor at det er behov for strengere lovkrav når det kommer til tilgjengelighet ved valg. Vi vil komme tilbake til blant annet dette tema og behovet for å innføre elektroniske valg i vårt hørings svar til valglovutvalgets NOU 2020: 6 – Frie og hemmelige valg – Ny valglov.

Med vennlig hilsen

FUNKSJONSHEMMEDES FELLESORGANISASJON

Eva Buschmann
Styreleder

Lilly Ann Elvestad
Generalsekretær